

Näyte 8a: Suistamo

K: Kerrottiinko starinoita vanhaan aikaan?

KP: Kyllä... satuja.

K: Niin...

KP: Olihai niitä....

K: Suakkuna... (KP: Niin)

K: Sanottiinko suakkuna?

KP: Suakkunaksha niidä sanottii ennen.

K: Osaatteko kertoa yhtään suakkunaa?

KP: Pitkäjagosehan ne on...

K: No antaa tulla vain... (- -)

KP: Kun ol´i ennen kun´ingas-, ja hänel ol´i ne- palvelijana yks´ nuori tyttö ja poiga. Ja ne kun eletti ja ajetti ja oldih kun´ingahan palvelijana pitkään ni, hyö sitte mändii yhteh ja sit kun´ingas andoi heille semmosen pienen pal´statilan jonneki, jotta hyö kun työh käväh ni, sit se on heil kodi siel kuitengi vielä. Ja ne ku eletti ja ajetti ja vanhemmat- ja niil ol´ tyttö ja poiga niil vanhemmil, mitkä oldih kun´ingahas palvelukses, ni ne tyttö ja poiga oldii ja sitte se poiga mäni, isä ku kuoli, ni kun´ingahan palvelukseh ja tyttö jäi kodiin ja se kun ol´i siel´ aigansa niin hänel kun vanhemmat kuoldih, ei ollun ku sisko, ni se siskon val´okuva ol´i sil pojat matkas. Ni

hän aina omahe huonehese kun mäni niinku talonmiehenä konzanaigi oli se, ni aina kaččo sidä valokuvua ja sen pisti piiloo, ni se kun´ingahan poiga nägi sen, jotta valokuva on, jotta kenen se on? Vai se ei jättäny nägyvih milloinkah. Mutta se kun´ingahan poiga kalasti sidä valokuvua, jotta hän tuli sen pojan luokse ja sano, jotta "mäne hyvin sukkelah navettah, sonni on piässy väl´ lilleh, tappaa tytöt, palvelijat. Tätä kaivua sie e´ni mihi sua_ ja-". Se tottail´ sen pojan sanan ja mäni sinne navettah, mut siell´ ei ollu midä hädiä. Ja siellä tuli pois, ni sidä kun män niidä koguamah se poiga, ni kun´ingahan poiga tul´ sinne. Sano, "siul on valokuva. Jos on sano sisko, tuo kodih, tuo tänne. Jottei tarviče siun sinne järven poikki käyvä aina kaččomah sidä. Mutta joz siu on niinkun omas vaimo, nii tuo senttäh segi. Ja tiälä nämon huonehis, elättö vain tiäl niinku omah kodih ja meil oletto töis". Ja sen pojan täyty tunnustautuo sit, jotta "se on miun sisko". No kun´ingas miäräi, jotta se pidää tuuva tänne. Ja hän mänöö jotta, siskollei sanoo, jotta "kuuleha´ sisko, nyt siun pidäs lähtie sinne kun´ingahan taloh niinku kun´inkaan luokse. Jotta samoila palveluksil yks segä toine".

Ni se tyttö sano, jotta "kuule veikkoi, minä en lähe täs kois ennenku i tuattoišinän seinän hiekal hanguamal puhki suan".

No_häi mäni sinne kun´ingahan luokse ja sano, jotta "sisko sano silleh, ei lähe ennenkui ne-"
 No hänet käsketäh uvestah. Häi tuloo ja sisär on jo sidä seinie hanguamas, vain siel hänel neuvotti´, "jotte´_seinän ulkopuoleja pestä. Sih kohtah reigä ja siidä vai se tuloo puhki". No se tegi sen. Ja sid hyö pandih, pan´i hän vuattiet matkah sinne kaikki ja lähti niin kun jotta pitkemmäks aigua olemah. No, kun lähettih, se män´ aiga myöhä heil ildasil, ni se- hyö ku souvetah sinne kun´ingahan kohti-, kun´inka´n karuo kohti, ni n´iemennenäs huudaa olento, kaks henkie, jotta "ottanet venehe ei hyviä, et ottane, ei hyviä", ni hyö keskenäh mietittih sisär, se vel´i, jotta "niingöhän se... Vain eihän häi nyt vaikka piendä pahuo tehny, ku otammo, mutta jos emmö ota, niin sehän on pahempi". Hyö hyväntegiezet se otetah se, mänöö sinne ja ottaa venehen ja lähetäh soutamah ja se ol´ jo pahan akka tyttären kans sielä.

Ja ku´ souvetah, palan´i vain männää matkaa se kun´nes nin kuolon nieglat- tytön korvie pistäldäi se paha´kka. Ja se poiga sanoo, että "šuurii tsizoi, ruut´tie tsizoi" - niinku jouvu. "Tsizoi",

hänel oli siel parembieki vuattieta matkas. "Kun´ingahan borččat nägyy." Se tyttö sanoi, jotta "midä veikko´ni virkkanoo? Huulet vain höblisevän nägyy". Hänel oli kamba käissä, piätä kampai. "Midä veikkoi virkkaa"? Veikkoi virkkaa: "lykkiä kamba jokeh tai järveh..." No se tyttö lykkiäki sen. Tuas sanotah-, männäh palanen, tuas sanoo se poiga, jotta, tahi vel´i: "ruut´tie tsizoi, šuorie tsizoi, kun´ingahan borččat nägyy". Sano, "midä veikko´ni virkkanoo, huulet vai hubisevan nägyy" ja sil välil se pahan akka paiskau sen tytön järveh ja omahe tyttären nostao veneheh ja algaa tytön vuatteil jouvuttua sidä. Ja kai veičel jalgoi vuol´i, jotta kengät pädis jalgah. Ja se poiga jo heitti jo, migähän on kogo tukkunah, jotta kun´ingahan rannal ollah kynttilöin ja lyhtylöin ker vasta´ottamas... ja häi mänöö ja tämä on tällan´e. No, hänel sanottih, "midä varten sie valehtelit, kenen valokuva siul ol´i"? Häin ei jaksanu selittiekä, häin oli siks täyzi jo. Jotta miten tämä ol´i, no ei muuda kun poiga pantih putkah ja otettii se kuitenkin sinne.

Ja se aiguin´e ol´i... eli, ja sadusha´ sukkelah aiga kuluu... Se oli jo raskas..., se pojan, ni kun´ingahan pojan eukko. Ja se on siinä juuri sellasena sygzynä kun se mänihän vedeh, ni ne kun´ingahan palvelijat oldih saunakammaris, hyö asuttih sielä ja sielä, ku tappurua perettih enne joga kohasa, pellavasta suadih vuatetta, niih aigoih. Ni hyö erähänä päivänä ollah sielä tahi ildana jo myöhäzeh jotta lähel puolen yötä ja kuunnellah, jotta romina kuuluu. Ja hyö ruvetah sielä kaččomah ja sielä tuloo oigein kaunis tyttö, keskenkoh- keskikohal on kahlehista kiin´i ja helmas on hänelleh kuldua ja hobieta, häin romahuttaa sen hauvan piäl ja sanoo, "muan matik-madoset, ilman itikkäzet, syögie näidä kuldia ja hobeida, elgiekä syögiä miun veikkoidan´i" ja ne tytöt kuullah se ja hyö mietitäh, jotta "midä myö, sanommako myö tädä kelläi vai emmä..." Sid männäh toizena ildana samoil tavoil ja... se olendo tuloo justis samah aigah ja lykkiäy ne muan matik-madosel ja ilman itikkäzil kullad ja hobiet ja sanoo, "syögiä näidä, elgie miun veikoida´ni. Eigä minuo lasketa eniä ku ykz kerda", sano "siih... veikkon´i olinpaikal". Ni ne kun´ingahan tytöt ei jakseta eniä midä´ ja hyö itketäh sielä ja kun´ingahan poiga tuloo, sanoo, "ett´minttäh työ että muista syömää tulla? Ja midä teil tuli, ku työ oletta itkeny"? Hyö ei mielelläh ois sanottu, mutta sano "se on sanottava nyt, j´tta midä teill´on oigein semmone vahinko tullut". Ni ne tytöt sanotah, jotta "tiäl on semmoin´näytöskapple meil ollun kahtena ildana, jotta tuloo oigein kaunis tyttö, ihan on sen nägön´e kui minkälaine on se valokuva. Ja keskuzen kohas on riimu ja se kuldua ja hobieta lykkiä veikon hauvval ja sanoo: "veikkoseni, kun iče lii- miun liikutit da iče

liikuit, muan matikkaset, ilman itikkäset, syögiä näidä kuldie ja hobeida, elgiä miun veikkoidan´i". Ja se sillon temmattih sano pois". "Netin´kö sen se vain sano?" "Nečis lugi sen", ja se ol´i lähel randua se sauna. "Ja keskeli´_ku se viedih sinne ja meil oli niin paha mieli, ku se sano jotta minuo ei lasketa enie ku ykz kerda siun hauvval käymäh tänne". Ni se kun´ingahan poiga otti, sano "pie kovasti kiini"... Sanan ja män´ja sano kun´ingahal ja tietysti äitil ja kaikil...

Kun´ingas käskei pojan, jotta "kolme miekkoa hivo oikein teräväkse". Se päivän n´iidä miekkoi hivou, kun´ingahan poiga, ja sit häi käy sinne semmosel paikall rannal laittamah, jotta ei niä se, migä tuloo sielä veis. Ja se kun tuloo sielä ni, vielä se kun´ingas n´euvo, jotta "vasemmal käil pie riid- riimuo, jotta se ei pagene, jos se riimu katkiaan. Ja sit oigiel käel lyö se riimu poikki ja lyö kovast, jotta se mänöö ensimmäzel iškul". Ja niinhän se kävi. Ku se tuli sielä tyttö ja se hämmästyti sit se, ku siihe jäi vain ku se ol pojan käes se toine puol´ riimusta ja se toine puol´i män´i sinne, huorhetti män´ t´iijä minne, mist´ol´i tullutki. Noh, se viijäh jo saunah siid ja se on häädäytyny ja se on kaikennägön´i ja likain´ja-. Niin se siel saunas pestih ja vuattiet annettih piäl ja pandii´ lukun tuakse. Ja mändih palvelijat, jo sielä se rouva jo äyhki, jotta "midä siel oletto, että tule aiganah syömäh", miehellei sano, "midäpä sie siel vedelhat, palvelijan luona"? "No ilman vain olimmo siel´ kun ei ole keldä." Ja sit ilda ku tuloo niin sit se-, mändäh maguamah mutta se ol´ jo riäjitty vanhemmil, jotta hyö otetah se sielä pois saunasta ja viijäh yläkerdah, ni se ei voinu poiga lähtie, siel eukkosa vieres kun ol´i ni eihän se voinu minne lähtie ni se ol´ sanonu "midäbä sie et n´uku? Kuppelehat!" Häin vain sanoi, "ei n´u-, kun ei n´ukuta". "Kuule nyt" sano, "kun yläkerdah rosvot mändih, mie lähen sinne". Sano, "ei mändy sinn´ yläkerdah, siel on izä ja äiti. Magua päivikses". No sit se asetti siih ja ni viedih ne kaks palvelijua kahen puolen kuletettih tyttöstä yläkerdah. Ja se oli sielä aigoja myö, kun se oli raskas se kun´ingahan rouva. Ja tämä kun raskauven... pois- pois- tuli, jotta synnyttämisaiga, ni eihän sidä ennen kädilyö ollu eigä mitäh, ni palvelijat lämmitettih sauna, ja kaivettih saunan kynnyksen al hauta. Ja siel oli tulda ja siel oli tervua. Ja sit se kun lapsen synnytti, nii se viedih sinne hauta-, niinku saunah, se oli ennen kun oli niidä verkoja niinku nytki onhan niidä punazie verkamattoja ja kaikkie, ni se kynnyksel ku mäni ni sano: "mie täs harppuan kynnyksel", sinne saunan kynnyksel... Ni palvelijat sanottih, "tiiputellen, taputellen hyvä rouva punasta verkua myöte". Se män sih saunan kynnyksel sit sano jotta "mie täs harppuan laudasil". "Tiiputellen, taputellen rouva kulda, elä iččies rebie ja meidä häbiä". Se

kun lähti tiputellen, taputellen mänemäh se verka piäs kahen puolen ilgiäseh, se hötkähti sinne haudah. Ja männessäi huudi: "korppie korvissain, sisiliuskuo silmissäni, kiärmettä kázissäni, huorat korvat petittö miun". Se män ´ i sinne. Ja siit se otettih kodih ja piettii hiät. Ja poigaki suadii hengii vielä heräteltii ja kaikki ol- kaikki tuli hyvin. Kučuttih nuaburit ja kaikki ja sanottih jotta "jo myö ajattelimmo, jotta miten se nyt talonmies tegi näin valehuksen, jotta se on semmoine" ja se ol ´ tyttö sen nägön ´ i ku ol ´ iki, migä... Ja sit tehtih hiät ja pijot ja siel olin mieki ja pohjattomal pullol viinua ku annettih, sen jälgeh humalas höpöttelen.

K: Kukas tätä kertoi?

KP: Kugako kerto? (Naurahtaa)

Suistamalla se ol ´ i yksi... migä häin oliki... semmoine, semmoine ol ´ puuseppä ol ´ i, miän taloo rakennettih uutta ni... se oli meän kanssa sielä... Ennenku tehtih kaikki tarbeet kotona... ni se ol ´ i rakentamas sidä ja meil oli yötä, se ildasil aina sano niidä satuja.

Metatiedot:

Tekijä: Haastattelijana Erkki Ala-Könni, haastateltavana Katarina Pieviläinen

Omistaja: Kansanperinteen arkisto

Käyttöehto: Muu käyttöehto: Äänitettä ei saa luovuttaa edelleen, muokata tai äänitteen sisältöä julkaista sitaattioikeutta laajemmassa määrin.

Äänitettä koskevat arkiston käyttö säännöt <https://sites.tuni.fi/kansanperinne/tilaukset/arkiston-saannot/>

Ladattavuus: Ei

Lähde: Kansanperinteen arkisto, Tampereen yliopisto, Kper AK/1573